

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนขนาดเล็ก ช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปขั้นตอนการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์การวิจัย
2. สมมติฐานการวิจัย
3. การดำเนินการวิจัย
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สรุปผลการวิจัย
6. อภิปรายผล
7. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนขนาดเล็ก ช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และ ครู ทั้งโดยรวมและรายด้าน
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนขนาดเล็ก ช่วงชั้นที่ 1 - 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และ ครู ทั้งโดยรวมและรายด้าน
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะต่อการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนขนาดเล็ก ช่วงชั้นที่ 1 - 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และ ครู

สมมติฐานการวิจัย

ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนขนาดเล็ก ช่วงชั้นที่ 1 - 2 แตกต่างกันทั้งโดยรวมและรายด้าน

การดำเนินการวิจัย

1. กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษารั้ครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาระดับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ตามกรอบของ กรมวิชาการ (2545 : 7) จำนวน 7 ด้าน คือ

- 1.1 การเตรียมความพร้อม
- 1.2 การจัดทำสาระหลักสูตรสถานศึกษา
- 1.3 การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร
- 1.4 การดำเนินการบริหารหลักสูตร (ใช้หลักสูตร)
- 1.5 การนิเทศ กำกับ ติดตามประเมินผล
- 1.6 การสรุปผลการดำเนินงาน
- 1.7 การปรับปรุง พัฒนา

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ปีการศึกษา 2550 จาก 73 โรงเรียน จำนวน 455 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 73 คน และครู 382 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2. 2550 : 2)

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้มาโดยการสุ่มจากประชากรแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามสถานภาพจากนั้นสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยเทียบจำนวนจากตาราง Krejcie and Morgan ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 270 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 61 คน และ ครู จำนวน 192 คน

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ สถานภาพ จำแนกเป็น

3.1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา

3.1.2 ครู

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ สภาพการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนขนาดเล็ก ช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ใน 7 ด้าน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการทางสถิติ (Statistical Technique) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลความหมาย โดยนำไปเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย
2. วิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนขนาดเล็ก ช่วงชั้นที่ 1 - 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และ ครู ทั้งโดยรวมและรายด้าน
3. วิเคราะห์ข้อเสนอแนะต่อการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนขนาดเล็ก ช่วงชั้นที่ 1 - 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และ ครู

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนขนาดเล็ก ช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ตามความเห็นโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.37$) และ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ด้านการเตรียมความพร้อม ($\bar{x} = 4.46$) ด้านการดำเนินการบริหารหลักสูตร (ใช้หลักสูตร) ($\bar{x} = 4.43$) ด้านการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร ($\bar{x} = 4.43$) และ ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล ($\bar{x} = 4.40$) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาตามสถานภาพ พบว่า

ผู้บริหารสถานศึกษามีความเห็นต่อสภาพการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.36$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ด้านการเตรียมความพร้อม ($\bar{x} = 4.47$) ด้านการดำเนินการบริหารหลักสูตร (ใช้หลักสูตร) ($\bar{x} = 4.44$) และ ด้านการปรับปรุง พัฒนา ($\bar{x} = 4.39$) ตามลำดับ

ครูมีความเห็นต่อสภาพการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.37$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ด้านการเตรียม

ความพร้อม ($\bar{x} = 4.46$) ด้านการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร ($\bar{x} = 4.45$) และด้านการดำเนินการบริหารหลักสูตร (ใช้หลักสูตร) ($\bar{x} = 4.43$) ตามลำดับ

2. ผู้บริหารสถานศึกษา และครุมีความเห็นต่อสภาพการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนขนาดเล็ก ช่วงชั้นที่ 1 - 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ไม่แตกต่างกันทางสถิติทั้งโดยรวม และรายด้านทุกด้าน ยกเว้นด้านการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร และด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามประเมินผลแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผู้บริหารสถานศึกษา และ ครุ ได้เสนอแนะแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนขนาดเล็ก ช่วงชั้นที่ 1 - 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 เรียงลำดับตามความถี่จากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกคือ ควรนิเทศ ติดตามการนำหลักสูตร ไปใช้อย่างต่อเนื่อง ควรส่งเสริมการนำหลักสูตร ไปใช้อย่างจริงจัง และ ควรประเมินผลการใช้หลักสูตรเมื่อสิ้นปีการศึกษา ตามลำดับ

อภิปรายผล

1. สภาพการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนขนาดเล็ก ช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ตามความเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครุ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ที่กำหนดให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดทุกแห่งให้ความสำคัญกับการนำหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการจัดการศึกษาและต่อผู้เรียน โดยให้ใช้กระบวนการนิเทศภายในเป็นเครื่องมือ นอกจากนั้นยังให้มีการรายงานผลการใช้หลักสูตรให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทราบเป็นประจำทุกปีการศึกษา ซึ่งจากนโยบายดังกล่าวทำให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เริ่มตั้งแต่ การเตรียมความพร้อม การจัดทำสาระหลักสูตรสถานศึกษา การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร การดำเนินการบริหารหลักสูตร (ใช้หลักสูตร) การนิเทศ กำกับ ติดตามประเมินผล การสรุปผลการดำเนินงาน และการปรับปรุง พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจากเหตุผลที่กล่าวมาทำให้ผู้บริหารสถานศึกษา และครุมีความเห็นว่าสภาพการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนขนาดเล็ก ช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วินัย วิชัย (2549 : 86-87) ได้ศึกษากระบวนการบริหารจัดการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ในโรงเรียนที่จัดการศึกษาช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการบริหารจัดการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ในโรงเรียนที่จัดการศึกษาช่วงชั้นที่ 1-2 ของผู้บริหาร ครูประจำชั้น ป.1 และครูประจำชั้น ป.4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับ มาก และยังสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ สุภชัย อ่อนศรี (2548 : 109-114) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการศึกษาสภาพและปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1,2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า สภาพการดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1,2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคายเขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.1 ด้านการเตรียมความพร้อม ผู้บริหารสถานศึกษา และครู มีความเห็น โดยรวมอยู่ระดับมาก ($\bar{x} = 4.46$) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากว่า หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เป็นเรื่องใหม่ที่สถานศึกษาให้ความสำคัญ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้บริหารต่างก็มีการเตรียมความพร้อมสำหรับการจัดทำหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้ โดยการสร้างความตระหนักให้บุคลากรทุกฝ่ายเห็นความสำคัญและความจำเป็นที่ต้องร่วมมือกันบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาการสำรวจสภาพปัจจุบันของบุคลากรเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานการจัดทำเอกสารเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานแก่บุคลากรการจัดประชุมชี้แจง / ประชุมปฏิบัติการเพื่อทำความเข้าใจหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานแก่บุคลากร และการนำบุคลากรไปศึกษาดูงานจากแหล่งความรู้ที่หลากหลาย เช่น โรงเรียนนาร่อง โรงเรียนเครือข่าย หรือ โรงเรียนแกนนำ ฯลฯ เพื่อให้สถานศึกษาและบุคลากรมีความพร้อมในการจัดทำและนำหลักสูตรไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อตามสถานภาพแล้วพบว่า ด้านการเตรียมความพร้อม ข้อ 4. การจัดประชุมชี้แจง / ประชุมปฏิบัติการเพื่อทำความเข้าใจหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานแก่บุคลากร ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด อาจเป็นเพราะ การประชุมเป็นวิธีการที่จะทำความเข้าใจกับบุคลากรในโรงเรียนได้อย่างทั่วถึง รวมทั้งการประชุมยังได้มีการแสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะในการนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ข้อ 6. การส่งเสริมให้บุคลากรได้ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและเอกสารประกอบหลักสูตร ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด อาจเป็นเพราะ หลักสูตรสถานศึกษาเปรียบเสมือนแผนที่ ที่จะทำให้ครู

สามารถออกแบบการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ครูทุกคนจะต้องรู้หลักสูตร จึงจะสามารถสอนได้ และในตัวหลักสูตรก็จะทำให้ครูทราบว่า จะสอนเนื้อหาอะไรให้กับนักเรียนบ้าง

ข้อ 13. การกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย ของสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และสนองนโยบาย กฏระเบียบต่าง ๆ ครูมีความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด อาจเป็นเพราะ พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ กำหนดไว้อย่างชัดเจนว่า การจัดการศึกษานั้นจะต้องมีความสอดคล้องกับ ความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น ดังนั้นการกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย ของ สถานศึกษาจึงต้องสอดคล้องกับตามความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และสนอง นโยบาย กฏระเบียบต่าง ๆ

1.2 ด้านการจัดทำสาระหลักสูตรสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และครู มีความเห็น โดยรวมอยู่ระดับมาก ($\bar{x} = 4.32$) ทั้งนี้เพราะ การจัดทำสาระหลักสูตร สถานศึกษานั้นเป็นการกำหนดในรายละเอียดต่าง ๆ ของหลักสูตรว่า จะต้องประกอบด้วย อะไรบ้าง เพื่อให้สอดคล้องกับบริบท และความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น ซึ่งจะต้องมีการ ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง กำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ และเป้าหมาย ของการจัดการศึกษา ของสถานศึกษา กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ กำหนดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา แต่ละช่วงชั้น และสัดส่วนเวลาเรียน กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้รายปี หรือรายภาค จัดทำคำอธิบายรายวิชา จัดทำหน่วยการเรียนรู้ จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ กำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กำหนดสื่อการเรียนรู้ / แหล่งการเรียนรู้ กำหนดการวัดผลและ ประเมินผล บริหารจัดการงบประมาณ อาคารสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ และบุคลากรให้สอดคล้อง กับหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้มีความจำเป็นที่โรงเรียนจะต้องดำเนินการให้ เหมาะสมกับบริบทของท้องถิ่นด้วย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อ 2. การกำหนด วิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย ของการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน และความต้องการของบุคลากร ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้บริหาร สถานศึกษามีความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด อาจเป็นเพราะ ในการกำหนด วิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย ของการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และความต้องการของบุคลากร ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนั้นเป็นสิ่งที่ต้องดำเนินการเป็น อันดับแรกก่อนที่จะกำหนดรายละเอียดอย่างอื่น ซึ่งทุกโรงเรียนต้องมีการประชุมเพื่อเป็นการ หลอมรวมแนวคิดของบุคลากรทั้งในและนอกโรงเรียน ให้มีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกัน

ข้อ 6. การจัดทำหน่วยการเรียนรู้สอดคล้องกับคำอธิบายรายวิชา ผู้บริหารสถานศึกษามี

ความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารในฐานะที่จะต้องบริหารจัดการ และควบคุม กำกับดูแล การจัดทำหลักสูตรนั้นมีความรู้ความเข้าใจ และต้องกำชับให้ครูจัดทำหน่วยการเรียนรู้สอดคล้องกับคำอธิบายรายวิชา

1.3 ด้านการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความเห็น โดยรวมอยู่ระดับมาก ($\bar{x} = 4.43$) ทั้งนี้เพราะ การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ จะประสบผลสำเร็จได้นั้นต้องมีการวางแผน ซึ่งการใช้หลักสูตรก็เหมือนกันต้องมีการวางแผน เพื่อที่จะกำหนดว่าจะดำเนินการใช้หลักสูตรกับใคร เมื่อไหร่ และอย่างไร เพื่อให้เกิดปัญหาในขณะนำไปใช้น้อยที่สุด ด้วยเหตุนี้เองจึงทำให้มีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่า ข้อ 3. การจัดกระบวนการเรียนรู้โดยเน้นการจัดการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ข้อ 4. การส่งเสริมให้มีการใช้แหล่งความรู้ที่หลากหลาย และ ข้อ 5. การส่งเสริมให้มีการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี มาใช้ประกอบการจัดกระบวนการเรียนรู้ ครูมีความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด อาจเป็นเพราะ ความมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ต้องการให้ครูมีการปฏิรูปการศึกษา เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ใช้สื่อและเทคโนโลยี ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ ข้อ 6. การร่วมกันวางแผนให้ครูทุกคนสามารถดำเนินการแนะแนวผู้เรียน ทั้งในด้านการศึกษาต่ออาชีพและภูมิปัญญาท้องถิ่น และ ข้อ 7. การร่วมกันวางแผนจัดกิจกรรมที่ตอบสนองจุดเน้นของสถานศึกษาในลักษณะของการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ผู้บริหารสถานศึกษามีความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารอยู่ในฐานะของผู้บังคับบัญชา ดังนั้นจึงมีความเห็นว่า การวางแผนแบบมีส่วนร่วมเป็นวิธีการที่จะส่งผลให้การดำเนินการบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ จึงมีความเห็นเกี่ยวกับเรื่องของการวางแผนอยู่ในระดับมากที่สุด

1.4 ด้านการดำเนินการบริหารหลักสูตร (ใช้หลักสูตร) ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความเห็น โดยรวมอยู่ระดับมาก ($\bar{x} = 4.43$) ทั้งนี้เพราะ การนำหลักสูตรไปใช้นั้น เป็นสิ่งที่สถานศึกษา ผู้บริหาร และครูจะต้องประชุมร่วมกันเพื่อกำหนดแนวทางการนำหลักสูตรไปใช้ และที่สำคัญ คือ จะต้องมีการนำหลักสูตรไปใช้ เพื่อกำหนดกิจกรรมการเรียน ได้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของหลักสูตร เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่า ข้อ 1. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษามีความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด อาจเป็นเพราะ กิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องคอยกำกับ ติดตาม และประเมินผล ว่ากิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรนั้น เมื่อดูจากบริบทของโรงเรียนแล้ว ครูสามารถจัดกิจกรรมได้ครบตามที่

หลักสูตรกำหนดไว้หรือไม่

1.5 ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามประเมินผล ผู้บริหารสถานศึกษา และครูมีความเห็น โดยรวมอยู่ระดับมาก ($\bar{x} = 4.40$) ทั้งนี้เพราะ การนิเทศ กำกับ ติดตามประเมินผล นั้นเป็นเสมือนการตรวจสอบผลการดำเนินการว่า บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ ซึ่งทุกโรงเรียนจะต้องดำเนินการ เพื่อรายงานผลต่อหน่วยงานต้นสังกัดทราบเมื่อสิ้นปีการศึกษา เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อ 1. การวางแผนการนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ครูมีความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด อาจเป็นเพราะ ในการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล จะประสบผลสำเร็จได้นั้นจะต้องมีการประชุม วางแผน เพื่อกำหนดบทบาทหน้าที่ วัน เวลาที่จะทำการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล เพื่อให้การดำเนินการจะได้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยเหตุนี้เองจึงทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความเห็นอยู่ในระดับมาก

1.6 ด้านการปรับปรุง พัฒนา ผู้บริหารสถานศึกษา และครูมีความเห็น โดยรวมอยู่ระดับมาก ($\bar{x} = 4.33$) ทั้งนี้เพราะ เมื่อพบข้อบกพร่อง ปัญหา หรืออุปสรรคในการดำเนินงานบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา แล้ว ปัญหา/อุปสรรคในการดำเนินงาน และ ข้อมูลจากการติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตรทั้งหมด จะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในปีต่อ ๆ ไป ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่โรงเรียนจะต้องนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้ในการวางแผนปรับปรุง พัฒนา เพื่อให้หลักสูตรสถานศึกษามีความถูกต้อง สมบูรณ์ เหมาะสมยิ่งขึ้น เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อ 4. การดำเนินการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ผู้บริหารสถานศึกษามีความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด อาจเป็นเพราะ การดำเนินการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพนั้น เป็นบทบาทหน้าที่ของผู้บริหาร โดยตรงที่จะต้องดำเนินการ และต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ด้วย

2. ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนขนาดเล็ก ช่วงชั้นที่ 1-2 ตามสถานภาพ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา และครูมีความเห็นต่อสภาพการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนขนาดเล็ก ช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ไม่แตกต่างกันทางสถิติ ทั้งโดยรวม และรายด้านทุกด้าน ยกเว้นด้านการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร และด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามประเมินผล ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่อง

มากกว่า โรงเรียนขนาดเล็ก ช่วงชั้นที่ 1 - 2 ต่างมีบริบทที่คล้ายคลึงกัน ไม่ว่าจะเป็นจำนวนครู วัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ จำนวนนักเรียน อาคารสถานที่ ในการบริหารจัดการ นอกจากนั้นแล้ว ยังได้รับการส่งเสริมสนับสนุน และช่วยเหลือการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 เหมือนกัน ประกอบกับผู้บริหารสถานศึกษาและครูต่างอยู่ในโรงเรียนเดียวกันทำให้มองเห็นสภาพการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนขนาดเล็ก ช่วงชั้นที่ 1 - 2 ตามกรอบแนวคิดทั้ง 7 ด้าน คือ การเตรียมความพร้อม การจัดทำสาระหลักสูตรสถานศึกษา การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร การดำเนินการบริหารหลักสูตร (ใช้หลักสูตร) การนิเทศ กำกับ ติดตามประเมินผล การสรุปผลการดำเนินงาน และการปรับปรุง พัฒนา ใกล้เคียงกัน ซึ่งจากเหตุผลที่กล่าวมา ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษา และครูมีความเห็นต่อสภาพการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนขนาดเล็ก ช่วงชั้นที่ 1 - 2 ไม่แตกต่างกัน ทั้งโดยรวม และรายด้านทุกด้าน ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เซาว์ บำขุนทด (2546 : 101-102) ได้ศึกษาเรื่องการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนนาร่อง และ โรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตร สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดชัยภูมิ ตามความคิดเห็นของข้าราชการครู จำแนกตามประเภทการทำงาน และขนาดโรงเรียน ผลการวิจัย พบว่า สภาพการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ตามความคิดเห็นของข้าราชการครูที่มีตำแหน่งแตกต่างกัน มีสภาพการใช้หลักสูตรไม่แตกต่างกัน แต่ไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุรีย์ อันบุรี (2549 : 92-93) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการศึกษาสภาพและปัญหาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ผลการวิจัย พบว่า สภาพการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 มีสภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่ครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาสูงกว่าผู้บริหารสถานศึกษา

3. ผู้บริหารสถานศึกษา และ ครู ได้เสนอแนะแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนขนาดเล็ก ช่วงชั้นที่ 1 - 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ข้อที่มีความถี่สูงสุด คือ ควรนิเทศ ติดตามการนำหลักสูตร ไปใช้อย่างต่อเนื่อง ควรส่งเสริมการนำหลักสูตรไปใช้อย่างจริงจัง และ ควรประเมินผล การใช้

หลักสูตรเมื่อสิ้นปีการศึกษา ซึ่งข้อเสนอแนะที่มีความถี่สูงสุด 3 ลำดับแรก นั้นส่วนใหญ่จะเป็นการเสนอแนะให้มีการนำหลักสูตรไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนอย่างจริงจัง ทั้งนี้ เพราะ ว่า สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กภาพสินธุ์ เขต 2 มีนโยบายต่าง ๆ ในแต่ละปีการศึกษาออกมาอย่างมากมาย ซึ่งเรื่องของหลักสูตรก็ถือว่าเป็นภารกิจหนึ่งที่สถานศึกษาจะต้องบริหารจัดการให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งผู้บริหารจะต้องมีการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การบริหารจัดการหลักสูตรเกิดประสิทธิภาพต่อผู้เรียนอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรนิเทศ กำกับ ติดตามให้มีการ สรุปผลการดำเนินงานเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษาให้เป็นระบบ และเสนอหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบในแต่ละปีการศึกษา

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษา ควรนำผลการวิจัยดังกล่าว ไปใช้ในการบริหารงานอื่น ๆ ของโรงเรียน โดยให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อมในเรื่องต่าง ๆ เพื่อเป็นพื้นฐานในการพัฒนางานให้ประสบผลสำเร็จต่อไป

1.3 ควรมีการประชุมกันบ่อยขึ้นเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องหลักสูตรซึ่งกันและกัน เพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจดียิ่งขึ้น

1.4 ควรจัดทำเป็นเอกสารประกอบหลักสูตรแล้วแจกให้ครูนำไปศึกษาด้วยตนเอง เพราะจะทำให้ครูเกิดการเรียนรู้และทำความเข้าใจได้ง่าย

1.5 เพื่อให้บริหารสถานศึกษาและครูมีความเห็นสอดคล้องกัน ควรมีการจัดกิจกรรมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์หลักสูตรให้กับผู้ปกครองนักเรียน หน่วยงาน และองค์กรในชุมชนทุกฝ่ายได้รับทราบ โดยอาจจัดเป็นมหกรรมทางวิชาการการใช้หลักสูตร เมื่อสิ้นปีการศึกษา เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความเห็นตรงกัน

1.6 ควรมีการประชุมปรึกษาหารือร่วมกันระหว่างผู้บริหารสถานศึกษาและครู เพื่อทำความเข้าใจว่าการจัดกิจกรรมการเรียน โดยเน้นการจัดการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การส่งเสริมให้มีการใช้แหล่งความรู้ที่หลากหลาย และ การส่งเสริมให้มีการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี มาใช้ประกอบการจัดกระบวนการเรียนรู้ นั้นมีแนวทางดำเนินการอย่างไรบ้าง เพื่อให้มีความเห็นไปในทิศทางเดียวกัน และเพื่อให้ผลเกิดต่อผู้เรียนอย่างแท้จริง

1.7 ควรมีการประชุมปรึกษาหารือร่วมกันระหว่างผู้บริหารสถานศึกษาและครู เพื่อทำความเข้าใจว่าแนวทางในการนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ควร ดำเนินการอย่างไร เพื่อให้การวางแผนการนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตรเป็น ไปอย่างมี ประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยปัญหาที่เกิดจากการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนขนาดเล็ก ช่วงชั้นที่ 1 – 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

2.2 ควรศึกษาวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนขนาดเล็ก ช่วงชั้นที่ 1 – 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ให้มีประสิทธิภาพ เพื่อจะได้ข้อเสนอแนะไปส่งเสริมสนับสนุนการบริหาร จัดการหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพสูงขึ้น

2.3 ควรวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาครูในการนำหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ไปสู่การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ